

Ke své práci využívá nejnovější technologie, přitom ale obdivuje starověké kolosy. Podle Michala Gabriela, který nedávno na závodistiště ve Velké Chuchli umístil sedmimetrového ocelového žraloka, musí být socha nadčasová tématem i materiálem, protože **díla komentující aktuální politiku** nemají šanci dlouhodobě obstát.

KLÁRA ČIKAROVÁ

LN Je dobře, že se z ideologických důvodů sochy bourají a odstraňují?

Je to dobře ve chvíli, kdy jsou nezajímavé formou. To je případ Koněva v Praze 6, což nebyla nijak kvalitní socha. Paradoxně mě to ale mrzí u Stalinova pomníku na Letné, protože kompozice, materiál a sochařská forma, kterou Otakar Švec použil, mě na dobových fotografiích vždy zaujala. Stalin je samozřejmě odporná figura a jsem rád, že jsem ho nezažil. Dav se prostě neřídí kvalitou ztvárnění, ideologická rovina a emoce většinou převáží.

LN A co si myslíte o obnovení mariánského sloupu na Staroměstském náměstí?

Tvářil jsem se k tomu nejdřív skepticky, ale když jsem viděl, jak ho tam postavili, zapomněl jsem na všechny argumenty proti. Socha je proporčně skvěle navržená, historicky na tom místě stála, někdo věnoval svou energii tomu, aby ji tam vrátil, a ona tam patří a funguje. Nemám s ní problém.

LN Za sochu je dnes považováno leccos, od větvi stromu přes pisoár až po igelitku položenou do rohu galerie. Co všechno je ještě socha pro vás?

Sochu vnímám jako zprávu do budoucnosti. Musí mít schopnost přetrvat v čase, a tak mám rád materiály, které to umožňují. Tvůrce sice můžou omezovat, ale do sochy vkládají nadčasovost. Socha nemá být aktuálním komentářem doby nebo politické situace.

Mariánský sloup je proporčně skvěle navržený, historicky na tom místě stál, někdo věnoval energii tomu, aby ho na Staroměstské náměstí vrátil, a ta socha tam funguje

”

LN Tedy i téma by mělo být nadčasové.

Ano, i když je socha z trvalého materiálu, ale její téma je extrémně politicky aktuální, často končí stržená emoční vlnou nějaké společenské proměny. Vidíme to pořád, právě i dnes.

LN Stačí, když socha plní estetickou funkci a prostě kráší okolí, nebo do něj musí zapadat i ideově?

Myslím, že se to od sebe nedá oddělit. Čas ale původní koncepci dost stírá. V prvním plánu je mi jedno, s jakou ideou vznikly Memnonovy kolosy v Egyptě, v úžasu na ně zírám a otázky přicházejí až potom. Sochy musí „fungovat“ svou krásou a přenášet ji v čase. Je samozřejmě zajímavé se dočíst, jak vznikly, v jaké době a pro koho, ale především musí fungovat esteticky. Umění totiž nemusí být politické, aby bylo současné, a to platí především pro sochařství. Současnost se může do sochy propsat třeba jen užitou technologií.

LN Tedy i tou digitální. Jak funguje digitální sochařství v praxi?

Existují například programy, kde si můžete vygenerovat postavu, která se hýbe v kloubech, vy si ji různě otáčíte a modelujete v počítači. Když sochu vymodelujete tradičně, můžete ji pak naskenovat a v programu dál přetvářet. Výstupem pak bývá většinou tisk na 3D tiskárně. Už jen experimenty v počítačových programech jsou ale výtvarným počínem, i nepřesný sken má svou výtvarnou hodnotu. Často s ním začínám svoji práci a používám ho třeba u portrétů. I když je portrét výrazně redukován, drží výraz a podoba portrétovaného člověka nemiří. Cest, jak může socha pomoci počítače

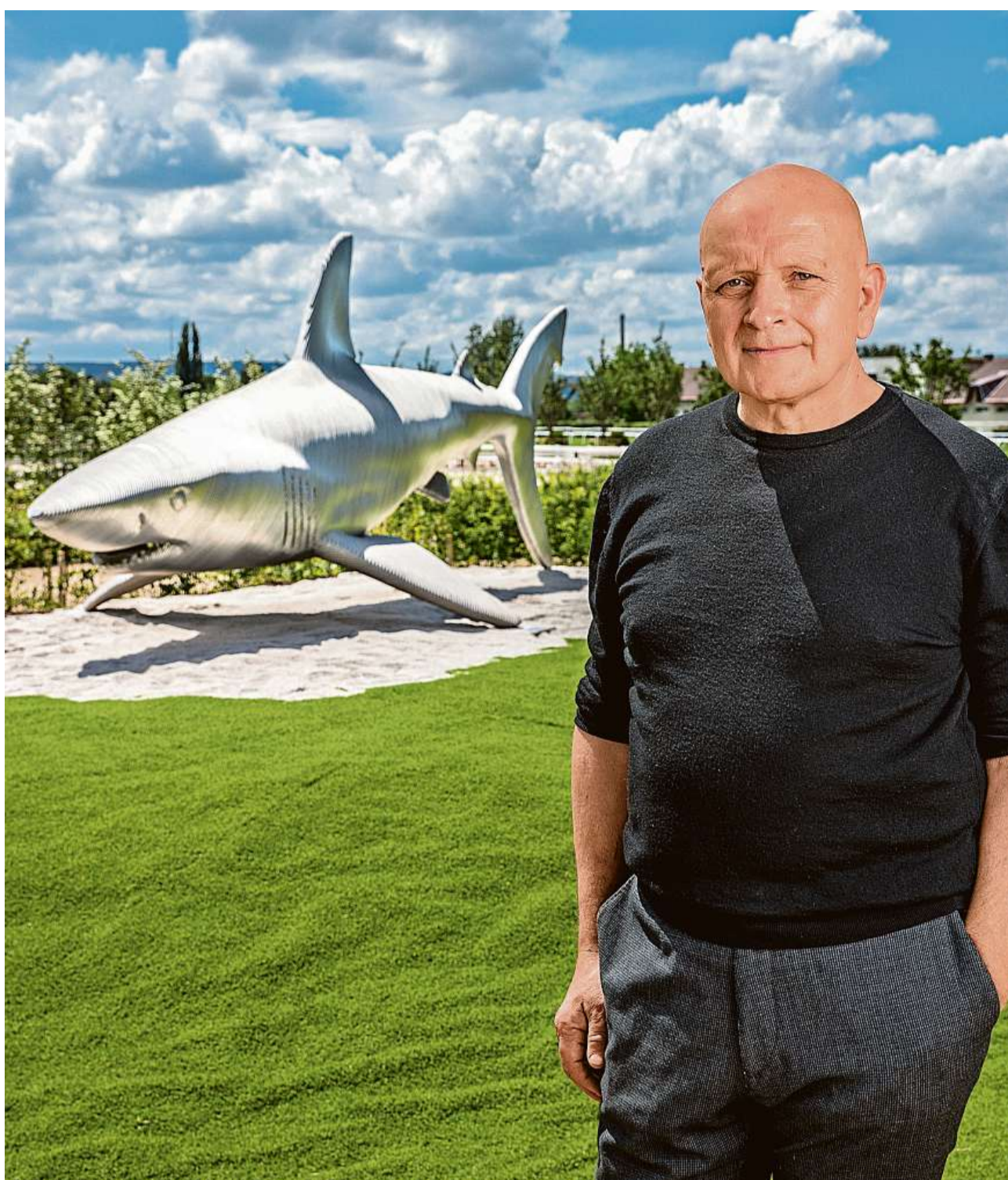

FOTO ONDŘEJ HROMÁDKA

Mrzí mě, že Stalina na Letné zbourali

Se sochařem Michalem Gabrielem o stržení Koněva a obnově mariánského sloupu, Stalinovi na Letné, ocelových asteroidech z 3D tiskárny a obřích žralocích v krajině.

vznikat, je mnoho – a ještě víc je těch, kterými zatím nikdo nešel.

LN Skenerem portrétujete i lidi?

Skenerů je mnoho a každý má trochu odlišnou stopu. Je to takový složitý štetec, skýtá neuvěřitelné možnosti, ale musíte se s ním naučit pracovat. Umožní vám převádět tvary do dat a ty opět materializovat například pomocí 3D tisku. Tím to ale zdaleka nemusí končit. Můj student Tomáš Pavlák naskenoval svůj portrét, otevřel ho v počítačovém zápise, kde vyškrtl jeden řádek a nahradil ho svým jménem. Počítač si s tím musel poradit a výsledkem byl podivně kubizovaný portrét. U jiného objektu zase po náhodném zásahu do zápisu kódu povrch sochy zkrystalizoval. V digitálním sochařství s tvarem sochy zkrátka pracujete úplně jiným způsobem než doposud, nevytváříte sochy dlátem, ale zápisem a proměnou dat.

LN Je to stejný pocit, jako byste sochu vymodeloval vlastníma rukama?

Zatím tak často začínám a sochu rukama modeluji, ale dál je pro mě celý následný proces jako zjevení. Přirovnávám digitální sochařství k objevu fotografie před sto padesátí lety, kdy lidé dostali možnost technicky zachytit realistický pohled na svět a také si s tím nevěděli rady. Umělci fotku nejdříve používali

jako pomocný materiál, například Mocha si modelky nejdříve nafotil a pak je kresebně přenášel na své plakáty. Z fotografie se postupně stal samostatný umělecký obor a to si, myslím, nastane i s digitálním sochařstvím.

LN Bude se tímto směrem ubírat sochařství do budoucna?

Určitě ano. Dnes se výukou digitálního sochařství zabýváme u nás na VUT v Brně na Fakultě výtvarných umění, a to konkrétně v ateliéru Socha 1, který vedu. Ateliér úzce spolupracuje s 3D studiem, které z ateliéru vzešlo, ale svoje služby poskytují i studentům jiných ateliérů.

MICHAL GABRIEL (1960)

Český sochař a vysokoškolský profesor, vyučuje na **Fakultě výtvarných umění VUT v Brně**, kde působil i jako děkan. V 80. letech spoluzakládal **uměleckou skupinu Tvrdohlaví**. Využívá technologie **digitálního sochařství**, jako je modelování soch v počítači, jejich scanování a 3D tisk. Je autorem kašny v Hradci Králové, **okřídlených gepardů na Pražském hradě**, ocelových vrat Veletřního paláce v Praze, pomníku Sigmunda Freuda či náhrobku Michala Tučného.

Většina škol má 3D pracoviště jen jako servisní – student tam přijde s návrhem, který mu vytisknou. U nás vstupuje do celého procesu a na všem se podílí. Také spolupracujeme s jinými zahraničními pracovišti, například s SVA v New Yorku společně zadáváme jeden semestrální úkol a výsledné práce vystavujeme dohromady jak u nich, tak u nás v jednom stejném termínu. Necestují sochy, ale jejich data, která obě pracoviště vytisknou a vystaví.

LN Na nově zrekonstruovaném dostihovém závodistišti ve Velké Chuchli jste nedávno odhalil sochu sedmimetrového ocelového žraloka. Každého asi napadne: Proč ne koně?

Vyhýbám se tomu, abych konfrontoval živé bytosti se sochou. Lidé jdou na závodistiště za živými koňmi, za pohybem, ten je na závodech vzrušující. Socha, která popisuje to, co tam vidíte, ztrácí smysl. Není to schválnost, že jsem tam zapůjčil žraloka, líbí se mi horizontální kompozice sochy v souvislosti s plochou závodistiště. Žralok má aerodynamický design spojovaný s rychlostí, no a i kůň je dokonale tvarovaný pro rychlost a pohyb.

LN Koně jsou ale vašim celoživotním tématem. Jak jste k němu dospěl?

Jezdil jsem dříve na koni a doteď se na ně rád dívám. Je to tradiční sochařské

téma a chtěl jsem se ho také zhostit. Je zajímavé, jak se zobrazování koní vyvíjí historicky. Na stěnách jeskyní jsou nádherně zachyceni původní evropští koně s tím, co tenkrát znamenali – kořist. Vypadají jako velká břicha na tenkých nohách. Od chvíle, kdy lidé koně domestikovali, je vnímají jinak, jsou najednou vznosnější, a když se na nich začalo jezdit, tak také štíhlejší.

LN Před třemi lety jste také vyhrál soutěž na pomník Karla IV. pro Karlovy Vary. V jaké je fázi?

Vypsal ji tamější Rotary Club, součástí návrhu měl být i výběr místa. Několik kolegů proto výzvu rovnou odmítlo, mě to naopak zaujalo. Syn je architekt, tak jsem ho požádal, aby místa zmapoval. Vytvořili jsme sochu tradičního rámce – jezdecke na koni, který stojí na soklu. Ten je složen asi ze sedmi set ocelových lamel, které procházejí i jezdcem. Tvoří jeho strukturu, a socha tak nemá detaily ani rysy v obličejí. V soklu jsou lamely prořezané a člověk vidí skrze něj, takže když sochu obchází, objeví v soklu svatováclavskou korunu, jež se vznáší uprostřed. Na podzim bychom měli podepsat smlouvu.

LN Když se použít do nové sochy, máte dopředu jasnou vizi, jíž se držíte, nebo vzniká a mění se za pochodu?

Věřím v procesualitu, ne v koncept. Na začátku samozřejmě vždy představu mám, ale v průběhu práce jí nechávám prostor, aby se proměňovala.

Socha Karla IV. nebude mít detaily nebo rysy v obličejí. Člověk uvidí skrze ni, takže když ji bude obcházet, v soklu objeví vznášející se svatováclavskou korunu.

”

LN Vaším typickým rukopisem je struktura, do povrchu soch otiskujete různé materiály, jako jsou třeba skořápky či pecky. Proč?

Struktura je pro mě velké téma. U soch, které realisticky zobrazují zvíře nebo lidskou postavu, struktura vytváří povrchovou síť překrývající drobné detaily sochy. Divák si detaily sám do rozpoznatého tvaru sochy domyslí, a je tak přesvědčený o opravdovosti toho, co vidí. Zkoušel jsem spoustu materiálů, například na koně v Šabachově parku v Dejvicích jsem použil hlubokou čárovou strukturu odlitou do povrchu sochy. Nejlépe ale funguje struktura sestavená ze skořápek vlašských ořechů, které na povrchu bronzu vytvářejí prohlubně. Tato struktura by měla spojit všechna moje dosud vzniklá sousoší do jednoho celku. Doufám, že se mi je jednou podaří sestavit v nějakém parku do společného příběhu.

LN Vedle zvířat vytváříte i zvláštní figury s podivně protáhlými končetinami. Oč se jedná?

Začalo to u figur, které nazývám Hráči. Vyřezal jsem je původně z dubových kmenů. Každá postava je z jednoho samostatného kusu, nic není dolepeno. Figurám jsem protáhl nohy i ruce, a vytvořil tak čtyři body, o které se opírají, jsou tak stabilizované a uzemněné. Protážení končetin jsem pak dál rozpracovával a začal ruce a nohy spojovat. Připomíná to trochu aikido, které jsem dříve cvičil, taková meditace v pohybu. Později mě to dovedlo až k figurám, které jsem nazval Apokalyptičtí jezdcí. Jsou to jezdcí v polohách motorkářů, kdy jejich propojené nohy a ruce vytvářejí pomyslná kola.

LN Máte v hlavě nějaký nový motiv?

Teď ho trochu hledám, první pokus je socha asteroidu – balvanu z vesmíru. Je o ni velký zájem, nabídl jsem ji do Austrálie na festival Sculpture by the Sea, byla přijata, ale kvůli koronaviru ji tam raději nepošlu. Potřebuji být u instalace a letos do Austrálie nikoho nepustí. Mám ale již domluvená dvě místa v Česku, kde ho vystavím. Osmadvacátého července jsem zahájil výstavu v Olomouci v galerii Mona Lisa, před kterou na historickém náměstí přistál i šestitunový Asteroid. Další místo bude od 3. září v Praze 6.

LN Místo Koněva?

To ne, ale také to bude žhavé místo. Ještě o tom nechci moc mluvit.